

"Ekologisk" bomull är oekologisk

(Sent till Dagens Nyheter 30.5.2007)

Mindre än en procent av världens totala bomullsproduktion är "ekologisk", berättar Anna-Stina Lindén Ivarsson (DN 27.5.). Det är ju utmärkt. Bomullsproduktion på 'ekologiskt', 'organiskt', 'biodynamiskt' eller 'naturenligt' sätt är nämligen inte ekologiskt hållbar, utan slösar med världens naturresurser.

Bomullen blomstrar bäst och ger de högsta skördarna i världens heta regioner. Tyvärr skadas skörden illa av mångahanda skadeinsekter. Den absolut värsta bland dem är bomullsnattflyet, vars larver gräver ned sig i bomullens frökapslar och förstör fiberbollarna totalt.

Bomullsplantorna måste därför skyddas ordentligt i huvudregionerna för bomullsproduktion – annars blir förlusterna svåra och avkastningen både ringa och av dålig kvalitet.

Tiotala besprutningar måste under loppet av växtperioden utföras med hårda insektgifter som också är skadliga för människan. I själva verket används huvuddelen av alla insekticider just vid traditionell bomullsproduktion.

Det är därtill ansträngande att använda skyddsmask och overall i det heta klimatet, och många småbrukare har inte heller råd med sådan skyddsutrustning. Därför är förgiftningar vanliga bland småbrukare och lantarbetare på bomullsodlingar i tropiska u-länder.

Så varför skulle vi inte helt enkelt stoppa besprutningarna, såsom "eko"-modet påkallar?

Vi ska skydda den vilda natur som ännu finns kvar och tillfredsställa människosläktets behov av mat, kläder och boende på ett hållbart sätt. Därför måste den ekonomiska och ekologiska effektiviteten vid utnyttjandet av världens naturresurser förbättras – inte försämrats.

Vi har erövrat åkrarna från den vilda naturen. Om odlingsväxterna inte skyddas ordentligt mot skadeinsekter och sjukdomar, blir skördenivån låg. Därmed stiger priset på produkterna orättvist högt för majoriteten av världens människor (utom för vissa västerländska modedefreakar).

Därtill går mycket människoarbete, vård, gödsel och stora mängder av vatten till spillo – i "larvernas tarmar". Den låga produktivitetsnivån och de stora förlusterna ökar trycket på att ockupera mera åkerareal och förvärrar hotet mot de sista orörda vildmarkerna och centra för biologisk mångfald i världen.

Krav på detta slags ekologiskt morbida produkter har skrivits in i modercertifikaten med hjälp av de vetenskapsfientliga rörelsernas kampanjer.

Om inte miljöfarliga fördomar, urbana legender och image marketing, vad borde miljöcertifikaten för bomull i verkligheten innehålla?

Med certifikaten borde bruk av insektsresistenta bomullssorter gynnas. Bomullssorter resistenta mot bomullsnattflyn har förädlats fram de senaste tio åren med hjälp av genteknik.

De här sorterna har blivit en succé i världen och odlas redan på 8 miljoner hektar. Då växten försvarar sig mot nattflyn själv, minskar behovet för besprutningarna till en bråkdel.

Enligt bekämpningsteorin är motståndskraftiga växtsorter ett idealiskt, punktvist medel för skadekontroll. Inga besprutningar behövs, kontrollen riktas bara mot den verkliga skadeinsekten, och oskyldiga djur på åkern skadas inte.

När de automatiska besprutningarna upphör, måste man noga iaktta mängden av andra skadeinsekter i åkern och kontrollera dessa i god tid med besprutningar enligt behov. Denna information måste nå även icke-läskunniga småbönder i avsides trakter i u-länderna, och bestämmelser om detta ska ingå i certifikaten.

I en annan ny bomull förädlades det giftiga gossypolet bort ur fröna så att dessa blev ätliga. Men giftet produceras alltjämt i andra växtdelar och bomullsväxten har kvar sin försvarsförmåga. Sådan här precisionsförädling kan man inte nå med någon annan metod än med genteknik.

Denna egenskap borde speciellt belönas i bomullssorter, då de nya bomullsfröna kan bli en viktig kvalitetsproteinkälla i födan för 500 miljoner människor i proteinfattiga u-länder.

Men "naturligt"vis är båda dessa humanitära och miljövänliga framsteg tvärtom förbjudna (!) i det existerande certifikatet. Så arrangerar "eko"-modebusinessen en kronisk bojkott av de 10 miljoner småbrukare i u-länderna som arbetar i frontlinjen för bättre ekologisk effektivitet i bomullsproduktionen.

Jussi Tammisola, docent i växtförädling